

er naturligvis som enhver anden, der studerer romerske samfundsforhold, bundet af de begrænsninger, som kildematerialet sætter. Men det er og bliver en luftig generalisation, at bonden mod fattigdom og sociale spændinger fandt lettelse i form af overtro, blandet med vin, øl og dans (s. 27). Synspunktet er muligvis korrekt, men vi er lige langt fra en dybere erkendelse af de lavere sociale lags vilkår og holdninger i antikken. Bogen er inspirerende, men den lover mere end den holder.

Finn Erik Steffensen

Peter Ørsted: Det romerske klassesamfund – et debatoplæg om den sociale struktur i Rom på Claudius' tid. Kbh., Suenson 1978. 32 s.

Da filmserien »Jeg, Claudius« blev sendt i dansk TV i efteråret 1977 blev vi, der beskæftiger sig med antikkens historie, ofte stillet over for spørgsmål som »Kan det virkelig passe?« eller »Hvordan forholder det sig med dette eller hint?«. Også Peter Ørsted blev spurgt – og hans svar blev tre radioforedrag, som nu foreligger på tryk. Om dette lille hæfte skal det siges, at opgaven er løst på fortræffelig vis. Det er historikeren, der tegner med bred streg. Dette er også vigtigt at kunne.

Finn Erik Steffensen

Fritz Saabye Pedersen: Late Roman Public Professionalism. Odense University Press 1976. 88 s., heraf 34 s. noter etc.

Denne afhandling er bortset fra få ændringer lig med forfatterens artikel »On Professional Qualifications for Public Posts in Late Antiquity« udkommet i *Classica et Mediaevalia* bd. 31, 1976. Sidstnævnte titel er mere rammende.

I afhandlingen undersøges det, i hvilket omfang offentlige ansættelser og forfremmelser i senantikken bestemtes udfra overvejelser vedrørende kandidaternes professionelle egnethed eller kompetence. Ved »professionel kompetence« forstås F.S.P. faglig duelighed målrettet imod embedseffektivitet. F.S.P. angiver i forordet, at det er et hovedformål i afhandlingen at bestemme eksistensen og omfanget af offentlig utilitaristisk politik i senantikken offentlige administration.

Det er imidlertid spørgsmålet, om en undersøgelse af betydningen af datidens overvejelser vedrørende faglig duelighed alene kan danne grundlag for en bedømmelse af arten og omfanget af styrets nytteorienterede administrationspolitik. En sådan politik kan udmærket være orienteret imod nytten af andre mål, end de goder en højproduktiv og effektiv administration kan tilbyde. Eksempelvis kan styret prioritere faglig duelighed og effektivitet lavt udfra hensyn til ideologiske forestillinger, som indebærer sådanne fordele, at de søges fremmet. Et andet styre, som ønsker at sikre status quo, gennem en del og hersk-politik, vil handle officielt utilitaristisk, i det omfang styret officielt og reelt besætter betydende embedsposter udfra overvejelser vedrørende kandidaternes sociale status og faktiske position i de grupper som skal splittes. Også her vil hensynet til kandidaternes faglige kvalifikationer være af sekundær betydning samtidig med at administrationspolitikken med rette kan betragtes som utilitaristisk. Etablering af personlige forbindelser mellem overordnet og underordnet gennem bestikkelse og korrupsion, forhold som i vor tidsalder oftest betragtes som hindringer for maksimering af administrationseffektivitet, kan under andre omstændigheder have den for styret heldige og systemstabiliserende effekt, at hierakisering- og centraliseringstendenser styrkes. Jones har anført, at dette netop kan have været tilfældet i senantikken. Spørgsmålet er så, om styret har haft dette forhold